

SZAKIRODALOM.

Petrik Géza. *Magyar könyvészet. 1901—1910.* Első füzet. Aba János—Benedek Antal. Budapest, 1915. Magyar Könyvkereskedők Egyesülete. (Győr, Pannonia ny.) N. 8-r. 80 l. 3 K.¹

PETRIK bibliográfiai vállalkozásainak jelessége annyira közismert, hogy ezen legújabb összeállításának bővebb méltatásától bizvást eltekinthetünk. Mint előzői, ez a kötet is nélkülözhetetlen segítő társa lesz a magyar irodalom kutatóinak csakúgy, mint a magyar könyvkereskedelemnek s határozott kárpótlás az évi bibliográfia gyöngeségéért, mely csak most, a fővárosi könyvtár szakavatott tisztviselőinek közreműködésével, kezd kibontakozni régi hiányaiból.²

A jelen kötet összeállításánál is ügylátszik a M. N. Múzeum cédulakatalogusa volt az egyetlen eszköz, melyet PETRIK a könyvkereskedők évkönyvén kívül felhasznált. Ezt látszik bizonyítani az a körülmény, hogy míg 1904-ig a *Gyógyászat*, *Orvosi Hetilap* s egyéb orvosi szaklapok különlenyomatai is fel vannak sorolva, 1904 utánról ilyen szeparatát alig mutat ki, még pedig egyszerűen azért, mert 1905 óta a M. N. Múzeum cédulakatalogusában e különlenyomatokról utalólapok nem készülnek. Megjegyezzük azonban, hogy igen kis utánjárással az 1904 utáni szeparaták is feldolgozhatók lettek volna, csak ki kellett volna emelni a megfelelő szakból az egyes folyóiratok címe alatt évről-évre összegyűjtött különlenyomatokat.

PETRIK általában nem szívesen veszi kezébe magukat a könyveket, hanem beéri akár az évkönyv, akár a múzeumi katalogus adataival.

¹ Csak egészen kivételesen közöljük ez ismertetést, mivel magyar kiadványokat rendszerint csak úgy ismertetünk, ha a szerző vagy kiadó bírálati példányt bocsát rendelkezésünkre. Jelen esetben ily bírálati példányt nem kaptunk, jóllehet a munka túlnyomó részben a M. N. Múzeum könyvtárában s annak jegyzéke alapján készült! (*Szerk.*)

² Bár a Könyvkereskedők Évkönyvének legutóbbi évfolyamánál teljesség szempontjából a haladás igen jelentékeny, az még mindig messze áll a tökéletesség azon fokától, mely a jelenlegi viszonyok közt elérhető, de amelyet csakis úgy fogunk elérhetni, ha az állam maga veszi kezébe az ügyet s egy a M. N. Múzeummal kapcsolatban felállítandó Bibliográfiai Intézetet biz meg az évi bibliográfia publikálásával. (*Szerk.*)

Innen művében a sok é. n. jelzésű címmás, holott a könyvekben található növedéknaplószám alapján a legtöbb kelet nélküli könyvet datálni lehetett volna. Bibliográfiai szempontból épen ez a köteles példányokra vonatkozó törvény egyik nagy előnye s kétségkívül kár, hogy PETRIK ezt az előnyt kiaknázatlanul hagyja. Így esik meg azután, hogy az é. n. kötetek gyakran kétszer is szerepelnek bibliográfiájában úgy az 1886—1900, mint az 1901—1910. kötetben. Így pl. ABET Ádám: Levelek Amerikából. — ÁGH Lajos: A nemezsis. — ÁGOSTON Miklós: A filokszerá által elpusztított szőlőterületek felújításának módjai. — ALEXANDER Bernát: Bevezetés a filozófiába. — U. a. Az újkori filozofia története. — ALFÖLDY Dénes: A meteorologiai műszerek és elemek. (Ez a mű az 1886—1900-iki kötetben 1899. évszámmal szerepel; az új kötetben úgy az év-, mint a lapszám hiányzik.) — stb. stb. Ez a fölösleges ismétlés különben évszámmal ellátott könyveknél is előfordul; így pl. AMBROZOVICS Béla: A vasuti alkalmazottak megjutalmazása. Budapest, 1899. — ANDRÁSFY Alice hátrahagyott irodalmi kísérletei. Budapest, 1900. — ANGYAL Pál: A személyi bünpártolás. Pécs, 1899. stb., úgy az 1886—1900-as, mint az új kötetben is szerepel.

Viszont több, az 1901—1910. évtizedbe vágó kiadvány kimaradt, teszem azt: ALMÁSI Antal: A jogok védelme. 1904. — AMBROZOVICS Béla: Az ár és fogyasztás közti viszonyra vonatkozó elméletnek új alapon való bizonyítása. Különlenyomat a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közölnyéből. Budapest, 1902. — ÁRKOSY Dániel: A nyelvérzék törvényei és a magyar beszéd időmértéke. Szászrégen, 1910. stb.

Az is kifogásolható, hogy több kiadvány leírása mellől elmaradt annak jelzése, hogy az illető mű különlenyomat valamely folyóiratból, pedig erre épen a tudományos használat szempontjából nagy szükség van: hiszen igen sok esetben a folyóiratbeli kiadás könnyebben hozzáférhető, mint maga a különlenyomat. Példák: ÁLDOR Lajos: Az epeköbetegség belső gyógyítása. Különlenyomat a Magyar Orvosok Lapjából. — ALSZEGHY Alajos: Az olvasás és írás tanításának új módszere. H. é. ny. n. Különlenyomat a Magyar Peadagogiából s így (Budapest, 1903, Franklin-t.) — AMBROZOVICS Béla: A művészi izlés fejlesztéséről. Különleny. a Művészetből. — ANDREICS János és BLASCHEK Aladár: A salgótarjáni kőszénbánya r.-t. zsilvölgyi bányáinak monografiája. Különleny. a Bányászati és Kohászati Lapokból, stb.

Hogy a sajtóhibák ily szabású műveknél sem kerülhetők el, az természetes. Egy-két esetben a szerzők számát is fokozták. Így a Köl-

csönös hatások a hazai nyelvek közt c. értekezés ÁGNER Lajos és ÁGUCZ Lajos alatt szerepel. ALTAI Rezső: Paedagogiai tanulmányok c. füzeté pedig csupán AJTAI alatt mint Paedagogiumi tanulmányok. — A vezérszók beosztásánál (az *a* betűnél, melyet egymagában vettem tüzetes vizsgálat alá) csupán egy hibára akadtam: APT Ferenc az *Apróság* és *Aprójszág* címszók közé került.

Legsúlyosabb hiánya azonban PETRIK könyvészetének, hogy szakitva az 1712—1860-ig terjedő rész elveivel, az újabb kötetekben teljesen figyelmen kívül hagyta hazánk idegen ajkú nemzetiségeinek irodalmát. Igaz, hogy ez nem egy «magyar», hanem «magyarországi» könyvészet dolga, de hát akkor mit keresnek a műben francia vagy angol nyelvű kiadványok, melyek egyike-másika még csak nem is hazai nyomda terméke? Miként SZINNYEI Magyar íróinál, vagy SZABÓ Károly Régi magyar könyvtáránál történt, helyesebb lett volna itt is a «magyar» szót politikai jelentésében fogni fel s feldolgozni a hazai nemzetiségi irodalmat is, melyet különben, a magyar tudomány nem nagy dicsőségére s a nemzetiségeket a magyar állameszméhez láncoló politikai gondolat határozott kárára, azon külföldi államok bibliográfiáiból lehet csak, persze meglehetősen tökéletlenül, megismerni, amelyekkel való közösség érzete nemzetiségeink egyrészében épen nem kívánatos módon és mértékben vált valóra.

Legyen szabad remélnünk, hogy a fáradhatatlan buzgalmú szerző, ha megadatik néki az a szerencse, hogy jelen vállalkozását tető alá hozva, még az 1911—1920. évkör könyvészetét is egybeállíthatja, e tekintetben is visszatér a Magyarország Bibliographiájában megvalósított elvekre, amint hogy visszatért már a jelen kötetben egyik, az 1886—1900-ig, terjedő részben anyagi okokból elejtett elvére s a magyar könyvek címtározása mellett legalább a fontosabb folyóiratok főbb cikkeinek repertoriumát is nyújtja. A folyóiratok repertorizálásával eléggé nem becsülhető szolgálatot tett tudományos életünknek, melynek igen sok figyelemreméltó terméke e repertorium nélkül szinte teljesen hozzáférhetetlen maradt volna a további kutatásnak. H. R.

Faass Bruno. *Dresdner Bibliothekenführer*. Herausgegeben im Auftrage der Königlichen öffentlichen Bibliothek. Dresden, 1915. C. Heinrich. 8-r. 158 l. Ára 2 M.

Az első drezdai könyvtárkalauz legelőször 1843-ban jelent meg; ekkor adta ki J. PETZHOLD: «Wegweiser für Dresdens Bibliotheken» c.